

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΡΗΤΗΣ - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΙΕΡ602	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	6 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
<i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>			
Διαλέξεις	2	2	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (Αγγλικά, Γαλλικά)		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές αναμένεται να έχουν κατακτήσει τη γνώση της σύνθετης εκκλησιαστικής πραγματικότητας που ισχύει σήμερα και διαμορφώνει τις διαχριστιανικές σχέσεις, ώστε να μπορούν να αντιλαμβάνονται τις διαφορές ανάμεσα στην κατ' ακρίβεια και κατ' οικονομία εφαρμογή των ιερών κανόνων που ακολουθεί η Ορθοδοξία εντός του Π.Σ.Ε. και σε συνάφεια με τους επίσημους, θεολογικούς, διμερείς διαλόγους. Τέλος, το μάθημα στοχεύει στο να εφοδιάσει τους φοιτητές με τα απαραίτητα μεθοδολογικά εργαλεία ώστε να είναι ικανοί να προσεγγίζουν ζητήματα εκκλησιολογικής και δογματικής θεολογίας σε σύγκριση με τις έτερες Εκκλησίες, Ομολογίες και Κοινότητες.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Ανάλυση και σύνθεση ιστορικών και νέων δεδομένων
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον π.χ. θεολογικό, κοινωνιολογικό, οικο-θεολογικό κλπ.
- Εργασία σε οικουμενικό περιβάλλον
- Προσαρμογή σε νέα δεδομένα και καταστάσεις
- Ομαδική και αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και την πολυπολιτισμικότητα
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα «Οικουμενική Θεολογία και διάλογοι» στοχεύει στο να προσφέρει στους φοιτητές μια ολοκληρωμένη θεολογική και ιστορική κατανόηση της θέσης του Οικουμενικού Πατριαρχείου και εν γένει της Ορθοδόξου Εκκλησίας μέσα στο σύγχρονο θεολογικό πλαίσιο των διαμορφούμενων διαχριστιανικών σχέσεων σε οικουμενικό επίπεδο. Μέσα από τη μελέτη των πηγών και των κανονικών κειμένων, δηλαδή των σχετικών εγκυκλίων, των μηνυμάτων του Οικουμενικού Πατριάρχου και των αποφάσεων των Πανορθόδοξων Προσυνοδικών Διασκέψεων, αλλά και κυρίως της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου του 2016, επιδιώκεται η σχετική ενημέρωση των φοιτητών, αλλά και η καλλιέργεια της κριτικής ικανότητάς τους για την ερμηνεία των θεσμικών σχέσεων μεταξύ της Ορθοδόξου Εκκλησίας και των υπόλοιπων εκκλησιαστικών σωμάτων. Συνεπώς, το μάθημα «Οικουμενική Θεολογία και διάλογοι» προσφέρει μια συστηματική και εις βάθος σπουδή της δράσης του Οικουμενικού Πατριαρχείου εντός της Οικουμενικής Κινήσεως κατά τον 20^ο και 21^ο αιώνα, εξετάζοντας την ιστορική εξέλιξη, την κανονική του κατοχύρωση και τη σύγχρονη επιρροή σε εκκλησιαστικό, οικουμενικό, επίπεδο. Ιδιαίτερη ενότητα αφιερώνεται στο σύνθετο ζήτημα του *ποιος είναι και με ποια κριτήρια ορίζεται η Εκκλησία του Χριστού*. Αυτό αποτελεί στις ημέρες μας το μεγαλύτερο εκκλησιολογικό πρόβλημα εντός της Οικουμενικής Κινήσεως. Δεύτερον εξετάζεται η θέση της Ορθοδόξου Εκκλησίας βάσει των αποφάσεων των Προσυνοδικών και Συνοδικών Πανορθόδοξων αποφάσεων σε σχέση με την πορεία και την εξέλιξη των επίσημων, διμερών, θεολογικών διαλόγων. Το μάθημα ολοκληρώνεται με την παρουσίαση του συνοδικού συστήματος διοίκησης και του ρόλου του Οικουμενικού Πατριαρχείου εντός της Ορθοδοξίας κατά την άσκηση της διακονίας της ενότητας της Ορθοδοξίας.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	Πρόσωπο με πρόσωπο															
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία (χρήση Η/Υ, βιντεοπροβολέα, πλατφόρμα e-class). • Χρήση Τ.Π.Ε. στην επικοινωνία με τους φοιτητές • Χρήση Τ.Π.Ε. στην αξιολόγηση των φοιτητών 															
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="695 474 1027 528">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="1034 474 1351 528">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="695 533 1027 564">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="1034 533 1351 564">26</td> </tr> <tr> <td data-bbox="695 568 1027 600">Μελέτη υλικού</td> <td data-bbox="1034 568 1351 600">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="695 604 1027 636">Συγγραφή εργασιών</td> <td data-bbox="1034 604 1351 636">5</td> </tr> <tr> <td data-bbox="695 640 1027 672">Αυτοτελής μελέτη</td> <td data-bbox="1034 640 1351 672">6</td> </tr> <tr> <td data-bbox="695 676 1027 707">Εξετάσεις</td> <td data-bbox="1034 676 1351 707">3</td> </tr> <tr> <td data-bbox="695 757 1027 846">Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</td> <td data-bbox="1034 757 1351 846">50</td> </tr> </tbody> </table>		Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	26	Μελέτη υλικού	10	Συγγραφή εργασιών	5	Αυτοτελής μελέτη	6	Εξετάσεις	3	Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	50
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου															
Διαλέξεις	26															
Μελέτη υλικού	10															
Συγγραφή εργασιών	5															
Αυτοτελής μελέτη	6															
Εξετάσεις	3															
Σύνολο Μαθήματος (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)	50															
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	Συμπερασματική. Προφορική Εξέταση με Ερωτήσεις Εκτεταμένης Απάντησης 100%															

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση	
Αμίλκας Αλιβιζάτος,	Οικονομία κατά το κανονικό δίκαιο της Ορθοδόξου Εκκλησίας, Αθήνα, 1949.
Απόστολος Νικολαΐδης,	Οι οικουμενικές περιπέτειες του Χριστιανισμού, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα, 2008.
Αρσιτείδης Πανώτης,	Η Διορθόδοξη Πορεία προς την Μεγάλη Σύνοδο (1872-2016), εκδ. Επτάλοφος, Αθήνα, 2017.
Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας Στυλιανός Χαρκιανάκης,	Στο Περιθώριο του Διαλόγου, εκδ. Δόμος, Αθήνα, 1991.
Αρχμ. Γεννάδιος Λυμούρης (επιμ.),	Η θέσις της γυναικός εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία και τα περι χειροτονίας των γυναικών, εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη, 1994.
Αρχμ. Βαρθολομαίος Αρχοντώνης	(νυν Οικουμενικός Πατριάρχης), «Η Οικονομία εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία», στο ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ, τευχ.50 (1972), σελ. 13-14.
Βάπτισμα, Ευχαριστία, Ιερωσύνη – Συγκίνουσαι τάσεις εις την πίστιν,	Ελληνική μετάφρασις επιμελεία του Ορθοδόξου Κέντρου του Οικουμενικού Πατριαρχείου εν Σάμπεζυ Γενεύης, εκδ. Ορθόδοξον Κέντρο του Σάμπεζυ, Γενεύη, 1983.

Βαρέλλα Ευαγγελία,	<i>Διορθόδοξοι και Οικουμενικαί Σχέσεις του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως κατά τον Κ΄ αιώνα</i> , εκδ. Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, Ανάλεκτα Βλατάδων τομ. 58, Θεσσαλονίκη, 1994.
Βασιλειάδης Πέτρος (επιμ.),	<i>Ορθόδοξη Θεολογία και Οικουμενικός Διάλογος</i> , εκδ. Αποστολική Διακονία, Αθήνα, 2005.
Βασιλειάδης Πέτρος,	«Οικονομία της ζωής, δικαιοσύνη και ειρήνη για όλους: Έκκληση για δράση», στο <i>Θεολογία</i> , τομ. 83 (2012), σελ. 205-207.
Βασίλειος Γοντικάκης (Καθηγούμενος Ι. Μ. Ιβήρων),	<i>Φως Χριστού Φαίνει Πάσι</i> , εκδ. Αρμός, Αθήνα, 2002.
Βασίλειος Γοντικάκης (Καθηγούμενος Ι. Μ. Ιβήρων),	<i>Εισοδικόν – Στοιχεία Λειτουργικής βιώσεως του μυστηρίου της ενότητας μέσα στην Ορθόδοξη Εκκλησία</i> , εκδ. Ι. Μ. Ιβήρων, Καρυές, 2003.
Βασίλειος Θερμός,	«Το δίλημμα 'Ορθοδοξία ή αίρεση' ως πρόβλημα ψυχικής ταυτότητας», στο <i>Σύναξη</i> , τευχ. 59 (1996), σελ.81-87.
Βλάσιος Φειδάς,	«Βάπτισμα – Θεία Ευχαριστία – Ιερωσύνη, Μία Ορθόδοξη αξιολόγηση των κειμένων του ΠΣΕ», στο <i>Κοινωνία</i> (1985), σελ. 452-462.
Βλάσιος Φειδάς,	«Βάπτισμα και Εκκλησιολογία», στο <i>Θεολογία και κόσμος. Τιμητικός τόμος στον καθηγητή Γεώργιο Μαντζαρίδη</i> , εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη, 2004.
Γεράσιμος Κονιδάρης,	<i>Το Λειτουργήμα</i> , Αθήνα, 1986.
Γαλίτης Γεώργιος,	«Η Εκκλησία και οι Εκκλησίες», στο <i>Γρηγόριος Παλαμάς</i> , τομ.77 (1994), σελ. 529-550.
Γαλίτης Γεώργιος,	<i>Intercommunion. Το πρόβλημα της μυστηριακής κοινωνίας μετά των ετεροδόξων εξ απόψεως ορθοδόξου</i> , Αθήνα, 1966.
Γερμανός Στρυνόπουλος (Μητροπολίτης Θυατείρων),	«Η Εκκλησία, αι Εκκλησΐαι και το Παγκόσμιον Συμβούλιον Εκκλησιών», στο <i>ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ</i> , τομ. 25 (1950), σελ. 323-332.
Γιάγκου Θεόδωρος,	<i>Κανόνες και Λατρεία</i> , εκδ. Δεδούση, Θεσσαλονίκη, 2001.
Γραμματεία επί της Προπαρασκευής της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας,	<i>ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΙΧ Γ΄ ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ, ΣΑΜΠΕΖΥ, 28 Οκτωβρίου – 9 Νοεμβρίου 1986, ΠΡΑΚΤΙΚΑ – ΚΕΙΜΕΝΑ</i> , εκδ. Ορθόδοξον Κέντρον του Οικουμενικού Πατριαρχείου Σαμπεζύ – Γενεύης, 2014.
Γραμματεία επί της Προπαρασκευής της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας,	<i>ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΧΙ Δ΄ ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ, ΣΑΜΠΕΖΥ, 6-13 ΙΟΥΝΙΟΥ 2009, ΠΡΑΚΤΙΚΑ – ΚΕΙΜΕΝΑ</i> , εκδ. Ορθόδοξον Κέντρον του Οικουμενικού Πατριαρχείου Σαμπεζύ – Γενεύης, 2015.
Γρηγόριος Λαρεντζάκης, Κωνσταντίνος Σκουτέρης και Βλάσιος Φειδάς,	<i>Η συμπροσευχή με τους ετεροδόξους κατά την Ορθόδοξη Θεολογική Παράδοση</i> , εκδ. Πατριαρχικόν Ίδρυμα Πατερικών Μελετών, Θεσσαλονίκη, 2011.
Γρηγορίου Ναζιανζηνού,	<i>Λόγος 41, Εις την Πεντηκοστήν 8, ΡG 36, 440 Β.</i>
Δαμασκηνός Παπανδρέου (Μητροπολίτης Ελβετίας),	<i>Λόγος Διαλόγου – Η Ορθοδοξία ενώπιον της τρίτης χιλιετίας</i> , εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 1997.
Δαμασκηνός Παπανδρέου (Μητροπολίτης Ελβετίας),	«Ο φονταμενταλισμός ως κρίση του διαλόγου», στο <i>Θεός και Θρησκεία</i> , τευχ.10 (2000), σελ. 111.
Δημητρόπουλος Παναγιώτης,	«Η Ορθόδοξος Εκκλησία και η Οικουμενική Κίνησης», ανάπτυπο από το <i>Εκκλησιαστικό Βήμα</i> , τ.111-116, Αθήνα, 1958.
Διάγγελμα του Οικουμενικού Πατριαρχείου,	

Ειρηναίος Λυώνος,	<i>Επί τη εικοσιπενταετηρίδι του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών</i> , εκδ. Πατριαρχικού Ιδρύματος Πατερικών Μελετών, Θεσσαλονίκη, 1973. <i>Κατά Αιρέσεων Δ΄</i> , 18, Ρ.Γ.7, 1028
<i>Εισηγήσεις της διορθοδόξου προπαρασκευαστικής επιτροπής επί των εξ θεμάτων του πρώτου σταδίου.</i>	<i>«Η οικονομία εν τη ορθόδοξω εκκλησία»</i> , εκδ. Ορθόδοξον Κέντρον του Οικουμενικού Πατριαρχείου, Chambésy Γενεύης, 1971.
Ερμού, Ποιμήν,	<i>Παραβολή 9</i> , 18, Β.Ε.Π. 3,97
Ι. Μ. Δημητριάδος – Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών,	<i>Ισλάμ και Φονταμενταλισμός Ορθοδοξία και Παγκοσμιοποίηση</i> , εκδ. Ίνδικτος, Αθήνα, 2006.
<i>Ιερατικόν,</i>	εκδ. Οικουμενικού Πατριαρχείου, Πειραιάς, 2020.
Ιωάννης Δαμασκηνός,	<i>Πηγή Γνώσεως 25</i> , Ρ.Γ. 94, 665.
Ιωάννης Δαμασκηνός,	<i>Τόμος προς Επίσκοπον δήθεν της Δαροίας, τον Ιακωβίτην</i> , 79, Ρ.Γ. 94, 1476.
Καλογήρου Ιωάννης,	<i>«Εισηγητική έκθεσις περί του εκ των τριών κειμένων της Λίμα, επί μέρους κείμενον: Βάπτισμα»</i> , στο <i>Θεολογία</i> τομ.56 (1985), σελ.779-799.
Καλογήρου Ιωάννης,	<i>Η Ορθόδοξος καθολική Εκκλησία και η σύγχρονος Οικουμενική Κίνηση</i> , Θεσσαλονίκη, 1951.
Καρμίρης Ιωάννης,	<i>«Η σωτηρία των εκτός της Εκκλησίας ανθρώπων του Θεού»</i> , στο <i>Πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών</i> , τομ. 56 (1981), σελ. 391-434.
Καρμίρης Ιωάννης,	<i>«Η παγκοσμιότης της εν Χριστώ σωτηρίας»</i> , στο <i>Θεολογία</i> , τομ. 51 (1980), σελ. 645-691, και τομ.52 (1981), σελ. 16-45.
Καρμίρης Ιωάννης,	<i>Τα Δογματικά και Συμβολικά Μνημεία της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας</i> , τομ. Β΄, Αθήνα, 1952.
Καρμίρης Ιωάννης, Γεράσιμος Κονιδάρης, Ευάγγελος Θεοδώρου, Νικόλαος Νησιώτης,	<i>Εργασία της Αγιωτάτης Εκκλησίας της Ελλάδος επί του 9ου Θέματος της ημερησίας διατάξεως της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου ήτοι: Ορθοδοξία και Οικουμενική Κίνησις</i> , (αδημοσίευτο).
Κεραμιδάς Δημήτριος,	<i>Ιεραποστολή και Διαθρησκευτικός Διάλογος στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία μετά τη Β΄ Σύνοδο του Βατικανού (1962-1965)</i> , εκδ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη, 2012.
Κωνσταντινίδης Χρυσόστομος (Μητροπολίτης Εφέσου),	<i>Η αναγνώριση των Μυστηρίων των ετερόδοξων στις διαχρονικές σχέσεις Ορθοδοξίας και Ρωμαιοκαθολικισμού</i> , εκδ. Επέκταση, Κατερίνη, 1995.
Λαιμόπουλος Γεώργιος (επιμ.),	<i>Ελθέ Πνεύμα Άγιον, ανακαίνισον πάσαν την κτίσιν. Επιλογές από την Ορθόδοξη συμβολή στον θεολογικό προβληματισμό της Ζ΄ Γενικής Συνελεύσεως του Π.Σ.Ε.</i> , εκδ. Τέρτιος, 1991.
Λαιμόπουλος Γεώργιος (επιμ.),	<i>Η Ζ΄ Γενική Συνέλευση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, Καμπέρρα, Φεβρουάριος 1991. Χρονικό – Κείμενα – Αξιολογήσεις</i> , εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη, 1992.
Λαιμόπουλος Γεώργιος,	<i>Δομή και Λειτουργία του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών</i> , εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 2012.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης (επιμ.),	<i>Οικουμενικός Θρόνος και Οικουμένη – Επίσημα Πατριαρχικά Κείμενα</i> , εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη, 1989.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	

	«Η Αγγλικανο-Λουθηρανική Προσέγγιση και οι Ευρύτερες Εκκλησιολογικές της επιπτώσεις», Αθήνα, 1994. Ανάτυπο από το περιοδικό <i>Εκκλησία</i> (1994), σελ. 410-412, 463-466.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	«Η Δήλωση του Τορόντο», στο <i>Οικουμενικά Ανάλεκτα – Συμβολή στην Ιστορία του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών</i> , εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη, 1987.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	«Η Ορθόδοξη Συμμετοχή στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών - Τα "συν" και τα "πλην"», στο <i>ΑΝΑΛΟΓΙΟΝ</i> , τομ.1 (2001), σελ. 86.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	«Μία πρώτη αξιολόγηση της έκτης Γενικής Συνελεύσεως του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών», στο <i>ΕΚΚΛΗΣΙΑ</i> , τευχ.61 (1984), σελ. 43.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	«Οι Ορθόδοξες Εκκλησίες έναντι στο κείμενο «Βάπτισμα, Ευχαριστία, Λειτουργήμα», στο <i>Οικουμενικά Ανάλεκτα – Συμβολή στην Ιστορία του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών</i> , εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη, 1987.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	«Στο περιθώριο της Διορθόδοξου Συναντήσεως της Θεσσαλονίκης», στο <i>Ενημέρωσις</i> ΙΔ-1998/5, σελ. 1-2.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	«Το Νέον Άρθρον-Βάσις του Καταστατικού του ΠΣΕ», στο <i>Ορθοδοξία</i> , τομ.36 (1961), σελ. 28-32.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	<i>Η εικοσιπενταετηρίς του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών (1948-1973)</i> , Αθήναι, 1973.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	<i>Οικουμενικά Ανάλεκτα – Η Συμβολή του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην ίδρυση του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών</i> , εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη, 1988.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	<i>Ιωακείμ ο Γ΄ και η Πατριαρχική και η Συνοδική Εγκύκλιος του 1902 – Σκέψεις και Προβληματισμοί επί τη συμπληρώσει εκατονταετίας από της εξαπολύσεως της (1902-2002)</i> , Ανάτυπον εκ της Επιστημονικής Παρουσίας Εστίας Θεολόγων Χάλκης, τομ. Ε΄ (1952-2002), σελ. 609 – 622.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	<i>Μια Ορθόδοξη Θεώρηση του Οικουμενισμού</i> , Ανάτυπο από την «Επιστημονική Παρουσία Εστίας Θεολόγων Χάλκης», τομ. Β΄ (1991), σελ. 385-408.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	<i>Μία Σύνθεση των Απαντήσεων των Ορθόδοξων Εκκλησιών στο «Κείμενο της Λίμα»</i> , Αθήνα, 1988.
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Τσέτσης,	<i>Ο Οικουμενικός χαρακτήρ της Θείας Λειτουργίας</i> , ανάτυπο από το περιοδικό <i>Απόστολος Βαρνάβας</i> , Λευκωσία, 1966.
Μαρτζέλος Γεώργιος,	«Ενότητα και Καθολικότητα της Εκκλησίας στο θεολογικό διάλογο της Ορθόδοξου με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία», στο <i>Μαρτζέλος Γεώργιος, Ορθόδοξο δόγμα και θεολογικός προβληματισμός – Μελετήματα δογματικής θεολογίας</i> τομ. Δ΄, εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 2011.
Μαρτζέλος Γεώργιος,	<i>Ορθοδοξία και σύγχρονοι διάλογοι</i> , εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη, 2008.

Ματσούκας Νικόλαος,	<i>Οικουμενική Θεολογία- Έκθεση της χριστιανικής πίστης. Προϋποθέσεις ενός οικουμενικού διαλόγου</i> , εκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη, 2005.
Ματσούκας Νικόλαος,	<i>Οικουμενική Κίνηση. Ιστορία - Θεολογία</i> , εκδ. Πουρναράς, Θεσσαλονίκη, 2011.
Μπαϊραχτάρης Αυγουστίνος,	«Η αυτονόμηση της ανθρωπίνης φύσεως έναντι του κεκελευσμένου Θεού ως οικουμενική πρόκληση της Εκκλησίας», στο <i>ΘΕΟΛΟΓΙΑ</i> , τομ.91, τευχ.3 (2020), σελ..
Μπαϊραχτάρης Αυγουστίνος,	«Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος Α΄: Τριάντα Χρόνια Πατριαρχικής διακονίας μέσα από την προοπτική της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου», στο <i>Απόστολος Τίτος</i> , τευχ.50 (2021), σελ. 347.
Μπαϊραχτάρης Αυγουστίνος,	<i>Θεολογία και Θρησκευτικός Πλουραλισμός σε ένα σύγχρονο κόσμο</i> , εκδ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη, 2015.
Μπαϊραχτάρης Αυγουστίνος,	<i>Ο Εγκαταλελειμμένος Ιησούς και η Πνευματικότητα των Φοκολάρι</i> , εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2021.
<i>Βαρθολομαίου Μήνυμα του Οικ. Πατριάρχη προς τα μέλη του Κινήματος Φοκολάρε, Κωνσταντινούπολη 22-04-2012</i> , σελ. 2 (αδημοσίευτο).	
Μεθόδιος Φούγιας (Μητροπολίτης Αξώμης),	«Περί την Έκκλησιαστικήν Οικονομίαν΄. Απάντησις εις καθηγητάς της Θεολογίας», στο <i>Εκκλησιαστικός Φάρος</i> , τομ.56 (1974), σελ. 8.
Μελίτων (Μητροπολίτης Ηλιουπόλεως),	«Ελπίδες και Προσδοκίες της Ορθοδοξίας από τη Ρώμη», στο συλλογικό τόμο <i>Η Ενότητα των Χριστιανών ως καθήκον</i> , εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1998, σελ. 29-48.
Παρθένιος (Μητροπολίτης Καρθαγένης),	«Η ορθόδοξος πορεία εις τους θεολογικούς διαλόγους», στο <i>Επιστημονική Παρουσία Εστίας Θεολόγων Χάλκης</i> , τομ.Α΄, Αθηνά, 1987, σελ. 265-271.
Σαββάτος Χρυσόστομος (Μητροπολίτης Μεσσηνίας),	<i>Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας έκφρασις της συνοδικής αυτοσυνειδησίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας</i> , Αθήνα, 2017.
Σαββάτος Χρυσόστομος (Μητροπολίτης Μεσσηνίας),	<i>«Σημαινόμενα» για την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Τα «υπέρ» και τα «κατά» στο πριν και στο μετά της Συνόδου</i> , Αθήνα, 2017.
Κωνσταντινίδης Χρυσόστομος (Μητροπολίτης Μύρων),	«Απόψεις του Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου περί των καθηκόντων που θα έχει να αντιμετωπίση η Ορθοδοξία κατά την διαδικασία αποδοχής του "Β.Ε.Μ."», στο <i>ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ</i> , αριθμ.339 (1985), σελ. 9-16.
Κωνσταντινίδης Χρυσόστομος (Μητροπολίτης Μύρων),	«Η θέση της Ορθοδοξίας στο σύγχρονο χριστιανικό κόσμο», στο <i>Στάχυς</i> , τευχ. 69-85 (1981-1985), σελ. 339-340.
Κωνσταντινίδης Χρυσόστομος (Μητροπολίτης Μύρων),	<i>Ορθόδοξοι Κατόψεις, Διαχριστιανικαί Σχέσεις, Θεολογικοί Διάλογοι, Πορεία προς Ένωσιν</i> , τομ.Γ΄, εκδ. Τέρτιος, Κατερίνη, 1991.
Ιωάννης Ζηζιούλας (Μητροπολίτης Περγάμου),	«Κοινωνία και ετερότητα», στο <i>Σύναξη</i> , τομ.76 (2000), σελ. 5-15.
Ειρηναίος (Μητροπολίτης Σάμου),	<i>Η Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία και η Οικουμενική λεγομένη Χριστιανική Κίνησις</i> , Αθήναι, 1959.
Παπανδρέου Δαμασκηνός (Μητροπολίτης Τρανουπόλεως),	

- «Εκθεις Γραμματέως Δαμασκηνός (Μητροπολίτης Τρανουπόλεως), Επί της πορείας της Προπαρασκευής της Συνόδου», στο *Συνοδικά* τομ.ΙΙ, εκδ. Ορθόδοξο Κέντρο του Οικουμενικού Πατριαρχείου - Chambésy, Γενεύη, 1978.
- Σταυρίδης Βασίλειος, *Ιστορία του Οικουμενικού Πατριαρχείου*, Αθήνα 1967.
- Σταυρίδης Βασίλειος, *Ο Συνοδικός Θεσμός εις το Οικουμενικόν Πατριαρχείον*, Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1986.
- Φειδάς Βλάσιος, *Εκκλησιαστική Ιστορία*, τ. 1-3, Αθήνα: τ. Α' 2004· τ. Β', 2004· τ. Γ', 2014.

Ξενόγλωσση

- Bartholomew, Ecumenical Patriarch (2017), in Meimaris T. and Delikostantis K. (ed.), *Patriarchal Word on the Holy and Great Council*, (Athens:Ennoia), 263.
- Bartholomew, Ecumenical Patriarch (2011), *Encounter with the Sacrament – A modern reading of Orthodoxy* (Athens: Akrita), 228-231.
- Bairactaris, A. (2015), 'The nature of the participation of the Orthodox Church in the WCC. A historical and theological approach of the Ecumenical Movement from the Orthodox perspective', *Theologia* 86: 255-302.
- Bairactaris, A. (2016), 'The Holy and Great Council of the Orthodox Church and the issue of inter-Christian dialogues: analysis, difficulties, perspectives', *Theologia* 87: 73-106.
- Baptism, Eucharist and Ministry* [= BEM] (1982), Faith and Order Paper No.111, (Geneva: WCC), 1-39.
- Best, T. and Robra, M. (1997), *Ecclesiology and Ethics: Ecumenical Ethical Engagement, Moral Formation and the Nature of the Church*, (Geneva: WCC), 46-52.
- Blyth, M. (1992), 'Liturgy after the Liturgy: An Ecumenical Perspective', *The Ecumenical Review* 44: 73-9.
- Borovoy, V. (1988), 'The Ecclesiastical Significance of the WCC: the Legacy and Promise of Toronto', *The Ecumenical Review* 40: 504-18.
- Braaten, C. and Jenson, R. (2003) *In One Body through the Cross – The Princeton Proposal for Christian Unity* (Cambridge: Eerdmans Publishing Company), 19-20.
- Bria, I. (1974), 'What kind of Unity?', in *Faith and Order Paper No 69* (Geneva: WCC), 65-74.
- Clapsis, E. (2000), *Orthodoxy in Conversation – Orthodox Ecumenical Engagements*, (Brookline Massachusetts: WCC and Holy Cross Orthodox Press), 3-10.
- Dufour, X. L. (2002), *Agir selon l'Évangile*, (Paris: Éditions du Seuil), 143.
- Eden, G. (2002), 'Worship in the context of the WCC – The Tradition of Ecumenical Worship in Light of the Recent Orthodox Critique', *The Ecumenical Review* 54: 3-27.
- Florovsky, G. (1949), 'The Church: Her Nature and Task', in *Man's Disorder and God's Design* (New York: Amsterdam Assembly Series), 43-58.
- Keshishian, A. (1992), *Conciliar Fellowship – A Common Goal* (Geneva: WCC), 54-71.
- Kinnamon, M. (1991), *Signs of the Spirit – Official Report of the Seventh Assembly* (Geneva: WCC), 119.
- Kinnamon, M. (1982), *Towards Visible Unity – Commission on Faith and Order Lima 1982, Volume II: Study Paper and Reports*, (Geneva: WCC), 184-197.

- Konstantinides, C. (2000), 'Preliminary Orthodox Proposals for an unimpeded participation in the WCC', *The Ecumenical Review* 52: 118.
- Lampe, G. and Paton, D. (1960), *One Lord One Baptism* (London: WCC), 58-69.
- Lemopoulos, G. (2012), *Structure and Function of the WCC* (Thessaloniki: Pournaras), 26-32.
- Limouris, G. (2001), 'Hermeneutics: An Instrument for an Ecumenical Reflection on the Search for Christian Unity', in Peter Bouteneff and Dagmar Heller (ed.), *Interpreting Together – Essays in Hermeneutics* (Geneva: WCC), 122-127.
- Limouris, G. (2009), 'Called to be the One Church', *Plenary Commission on Faith and Order, FO/2009:08*, 3 (unpublished).
- Link, H. G. (1985), 'Towards the Common Expression of the Apostolic Faith Today: Report of the Standing Commission on Faith and Order, Crete 1984', in *Apostolic Faith Today – A Handbook for Study* (Geneva: WCC), 269-280.
- Love, J. (2003), 'Doing Democracy differently: the Special Commission on Orthodox Participation in the WCC', *The Ecumenical Review* 55: 72-75.
- Meimaris T. (2013), *The Holy and Great Council of the Orthodox Church & the Ecumenical Movement*, (Thessaloniki: Stamoulis), 148.
- Papandreou, D. (1982), 'One Confession – many confessions: reflections on the Second Ecumenical Council of Constantinople (381)', in *Towards Visible Unity – Commission on Faith and Order Lima 1982* (Geneva: WCC), 89.
- Rodger, P. C. and Vischer L. (1964), *The Fourth World Conference on Faith and Order Montreal 1963* (London: SCM Press Ltd.), 49-51.
- Tanner, M. (2002), 'The Work of the Special Commission on the Orthodox Participation in the WCC in a broader perspective', *The Ecumenical Review* 54: 7-9.
- The Nature and Mission of the Church - A Stage on the Way to a Common Statement* (2005), Faith and Order Paper No. 198 (Geneva: WCC), 7-70.
- Tsetsis, G. (1983), *Orthodox Thought - Reports of Orthodox consultations organised by the World Council of Churches 1975-1982* (Geneva: WCC), 62.
- Tsetsis, G. (1988), *The Contribution of the Ecumenical Patriarchate in the foundation of the WCC* (Katerini: Tertios), 169-192.
- Tsompanidis, St. (2015), 'The Orthodox Church and the Ecumenical Movement. An ecclesiological approach on the way to the Holy and Great Council', *Theologia* 86: 59-81.
- Tsompanidis, St. (2008), *The Contribution of the Orthodox Church and Theology in the WCC* (Thessaloniki: Pournaras).
- Towards A Common Understanding and Vision of the World Council of Churches: A Policy Statement* (1998)(Geneva: WCC), 3-24.
- van der Bent, Ans J. (1978), *What in the world is the World Council of Churches?* (Geneva: WCC)
- Vassiliadou, A. (2015), *The Participation of the Orthodox in WCC in the light of the decisions of the Special Commission* (Thessaloniki: CEMES), 93-130.
- Vassiliadis, P. (2016), 'The Holy and Great Synod of the Orthodox Church: Problems and its Ecclesiological Significance', *Theologia* 87: 49-61.

-Yphantidis, E. (2017), *The Documents of the Holy and Great Synod of the Orthodox Church – Crete 2016*, (Athens: Eptalofos), 58-155.